

Tegevusaruanne: Meede 1.8. Piirkondlik mesilashaiguste seire.

Periood: 01.03. – 31.08.2011.a.

Meetme juht: Arvi Raie, Töövõtuleping nr PR-7-1.8-1

Ülevaade 2011.a. Eestist teostatud tarulangetise uuringust ja talvekadude hindamisest.

2011.a. tarulangetise uuring keskendus järgmiste haiguste uurimisele:

- 1) Akarapidoos tekitaja *Acarapis woodi*
- 2) Nosematoos tekitaja *Nosema apis*
- 3) Varroatoos tekitaja *Varroa destructor*

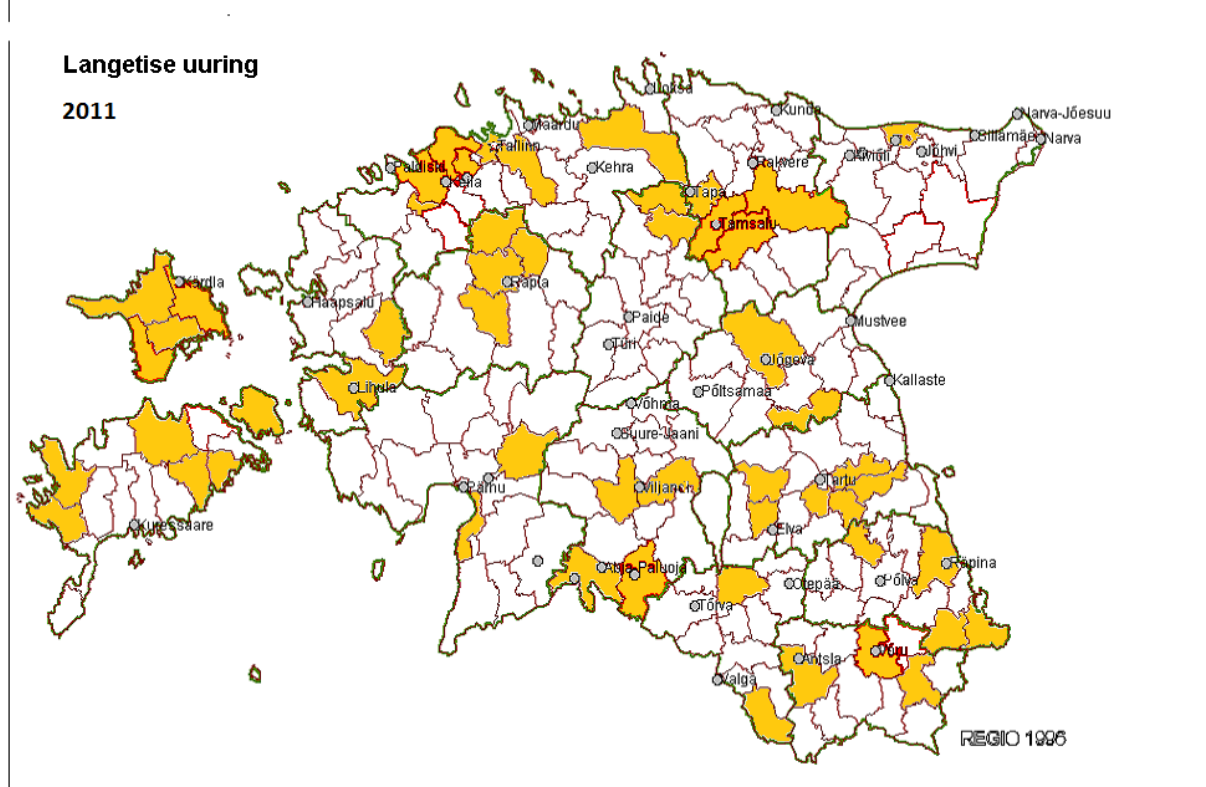
Lisaks kogusime andmeid ületalvitunud mesilasperede tervisliku seisundi, 2010 aastal täheldatud haigestumiste ning teostatud ravi kohta. Oluline ülesanne oli ka võimalike talvekahjustuste kindlakstegemine ning nende võimalike põhjuste väljaselgitamine ja talvitumisperioodi 2010/2011 hindamine.

Proovivõtmine algas 01. veebruarist ja kestis kuni 05. maini 2011.a. Proovid tarulangetisest analüüsiti Veterinaar- ja Toidulaboratoorium (VTL) Tallinna osakonnas. Uurimiskulud maksis Eesti Mesinike Liit Eesti riikliku mesindusprogrammi 2010-2011 raames. Kuna VTL-i hinnakirjas on esimese proovi hind mesilaste parasitaarhaigustele 11,6 € ja alates teisest proovist on hind 4,2 €, siis kokkuhoiu eesmärgil koguti tarulangetise proovid eelnevalt kokku ja toimetati nad ühise kaaskirjaga laboratooriumisse.

Uurmisele minevad tarulangetise proovid võeti esimesel võimalusel kohe peale puhastuslendu või mesilaspere esimese läbivaatluse ajal. Eraldi võeti proovid haiguse kahtlusel või hukkunud peredelt, mis märgiti ka kaaskirjas. Seoses külma kevade ja paksu lumekattega (paks lumekate püsis kuni märtsi lõpuni), sooritasid mesilaspered puhastuslennu märtsi viimasel poolel soojade ilmade saabumisel. Esimene tarulangetise proov võeti Harjumaalt 08.02. Viimane langetise proov võeti Harjumaalt ja saadeti uurimiseks 05.05.

Proovid võeti 77-st mesilast, mis pärinesid 15 maakonnast ja 54-st vallast ning linnast.

Joonis 1. Kollasega märgitud vallad, kust võeti langetiseproove 2011.a.

Proovide arv piirkonniti oli erinev. Kõige rohkem koguti langetiseproove:

1. Harjumaalt 43 proovi 11-st vallast
2. Tartumaalt 22 proovi 6-st vallast
3. Saaremaalt 20 proovi 6-st vallast
4. Viljandimaalt 20 proovi 4-st vallast
5. Hiiumaalt 12 proovi 4-st vallast
6. Võrumaalt 12 proovi 4-st vallast
7. Läänemaalt 12 proovi 2-st vallast
8. Lääne-Virumaalt 12 proovi 2-st vallast
9. Raplamaalt 11 proovi 4-st vallast
10. Jõgevamaalt 10 proovi 2-st vallast
11. Ida-Virumaalt 4 proovi 1-st vallast
12. Põlvamaalt 4 proovi 4-st vallast
13. Valgamaalt 2 proov 2-st vallast
14. Pärnumaalt 2 proovi 2-st vallast
15. Järvamaalt 1 proov

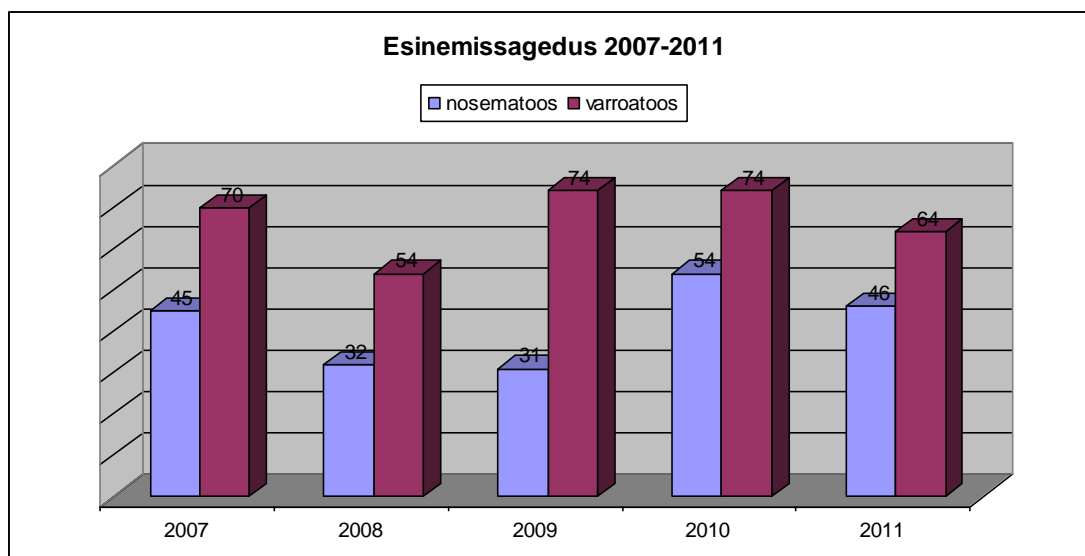
Uurimistulemused:

180 langetise proovist **ei leitud ühtegi positiivset proovi akarapidoosile ehk trahhealestale;**

Nosematoosi ehk kevadist kõhulahtisust põhjustava tekitaja *Nosema Apis* esinemissagedus **on 46%;**

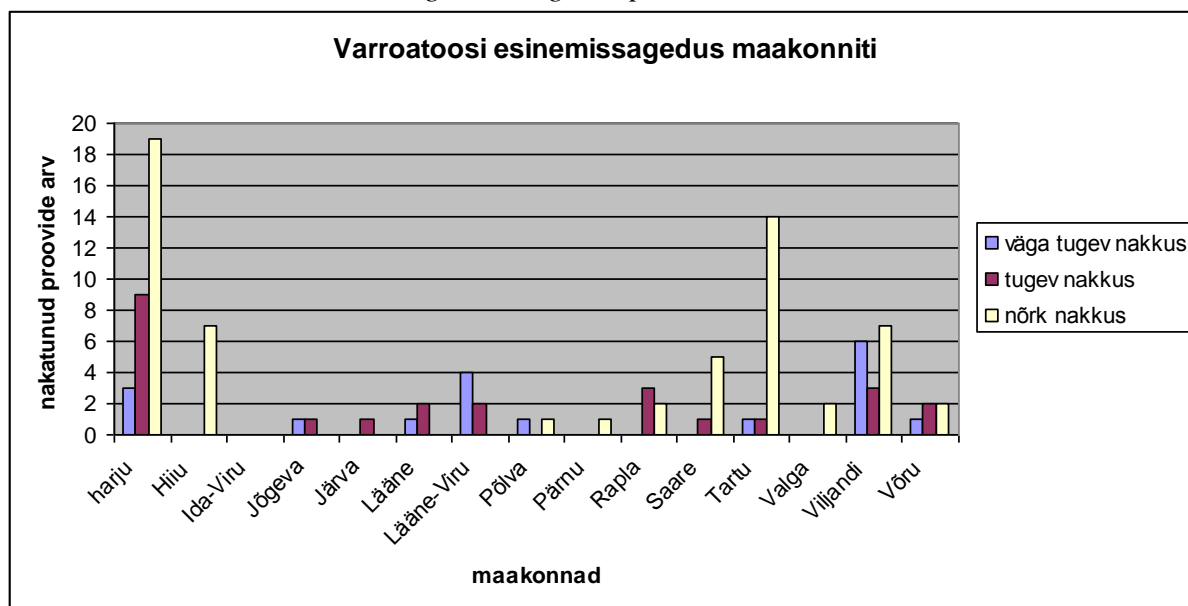
Varroatoosi tekitaja *Varroa destructor* esinemissagedus on 64%.

Joonis 2. Nosematoosi ja Varroatoosi tekitajate esinemissagedus protsentides uuritavatest langetise proovides 2007-2011.a.:

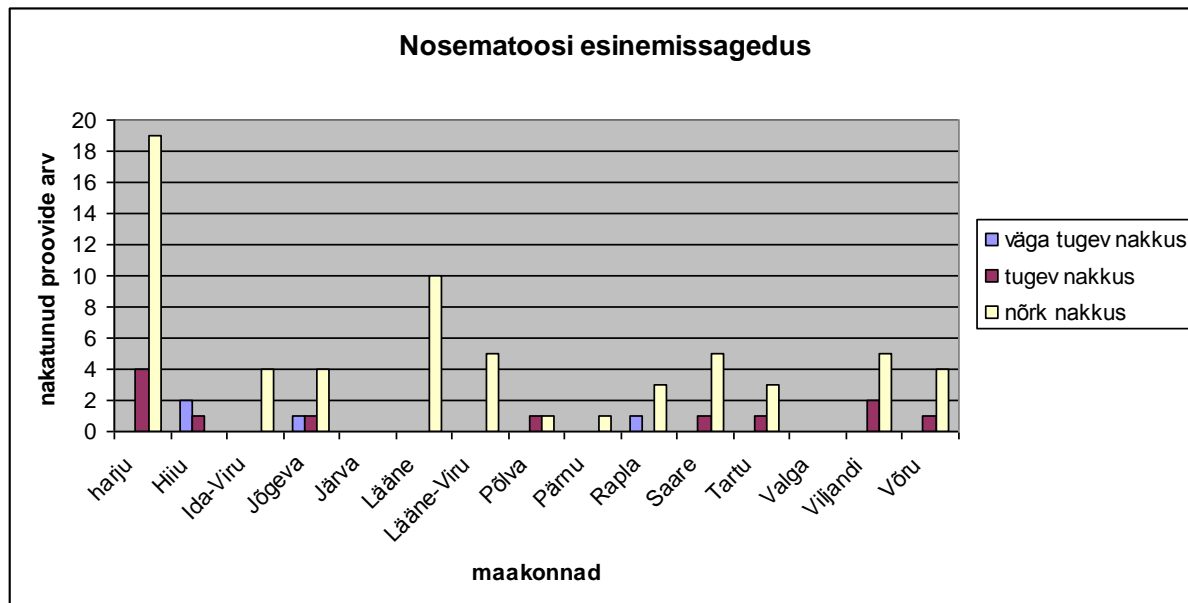

Arvestades haigustekitajate esinemise intensiivsust analüüsiti samaaegselt kliiniliste haigustunnuste esinemist ja mesilasperede talvitumist. Uurimiseks saadud tarulangetise proovide kaaskirjadelt saadud informatsiooni põhjal analüüsiti mesilasperede talvitumist ja tervislikku seisundit.

Joonis 3. Varroatoosi esinemissagedus langetise proovides maakonniti 2011.a.

Joonis 4. Nosematoosi esinemissagedus langetise proovides maakonniti 2011.a.

Vaadates eelpool toodud graafikuid ja arvestades uuritud langetise proovide arvu saab märkida, et varroatoosist tingitud probleeme oli Viljandimaal, Lääne-Virumaal, Tartumaal ja Harjumaal, nosematoosiga olid nakatunud mesilasperesid rohkem Harjumaal, Hiiumaal, Jõgevamaal ja Viljandimaal.

Mesilasperede hukkumine 2010/2011.a. talvel arvestades uuringuks toodud andmeid oli 11%, mis on võrreldes 2009/2010.a. 18,6% andmetega oli tunduvalt väiksem.

Põhiliseks mesilasperede hukkumise põhjusteks oli märgitud:

- 1) Nälg või talvesööda vähesust märgitud 7 korral
- 2) Nosematoos 7 korral.
- 3) Kahjurid (hiired, nugis jne.) märgitud 7 korral
- 4) Hukkumispõhjust ei teata 6 korral
- 5) Mesilasema hukkumine või puudumine 5 korral
- 6) Varroatoos 4 korral
- 7) Halvad ilmastiku tingimused (külm, lumi, lämbumine) 2 korral
- 8) Mesilasperede hukkumine sügisel (põhjus teadmata) 2 korral
- 9) Lisaks märgitud mesilasperede hukkumise põhjusteks mürgitus 3 korral ja väike/nõrk pere 4 korral

Arvestades üldist talvitumist ja võrreldes seda eelmiste aastatega (2010) võib väita, et 2010/2011 talv osutus talvitumise ilmastiku tingimuste ja mesilaste haiguste esinemise suhtes rahuldavaks. Mesinikud on võtnud väga tõsiselt tõrjet varroalesta suhtes. Seda näitavad kaaskirjadel märgitud täpsed raviskeemid ja tõrjemeetmete mitmekülgsus. Olulist rõhku pannakse varroalestade tõrjel orgaanilistele hapetele, eelkõige oblikhappe-suhkrulahuse tilgutamise meetodile. Märgitud oli uutest varroatoosi tõrjeks näidustatud vahendit Beevital Hivcleani.

Tihti peale on varroatoosi ja nosematoosi puhkemine või aktiveerumine puhangu tekke algatajaks teistele haigustele, näiteks viirushaiguste avaldumisele, mis omakorda põhjustab mesilasperete kindlat hukkumist.